

Spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen

Regional brukerkonferanse 2024

Bådådjo 6. september

Tone Kristin Kjær

Sammen om helse i nord

Strategi spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen (2020)

- *Styret konkluderte med at det kreves en betydelig kompetanseheving i spesialisthelsetjenesten for å sikre at samiske pasienter får et tilfredsstillende tilbud*

Regional rapport – spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen (2022-2026)

- Felles for alle helseforetak i Helse Nord
- Øke kompetansen om samisk språk, kultur og historie
- Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Helse Nord RHF

Implementerte tiltak

- Alle helseforetak og RHF-et har synliggjort det samiske gjennom samisk kunst, skilting, og annen samisk symbolikk
- Alle helseforetakene markerer 6. februar som er samenes nasjonaldag, og har arrangementer som fremmer samisk språk og kultur under samisk språkuke i oktober
- Det har vært avholdt fagdager i helseforetakene med samisk språk og kultur som tema
- Samisk tolketjeneste er en del av Finnmarkssykehuset og har opprettet en fast tolkstilling i samarbeid med, og lokalisert til Universitetssykehuset Nord-Norge

Nasjonale tiltak

- E-læringskurs
- Utvikling av en samisk tolketjeneste til et nasjonalt tilbud på nord-, sør og lulesamisk. Dette prosjektet har oppstart 1. oktober

- <https://youtu.be/e-wqTJGNQck>

Hvorfor gjør vi dette?

Kultur har betydning for:

- Synlig symbolikk; ting, rom, utsmykning, litteratur, musikk, mat osv
- Organisering av familien, nettverk
- Kommunikasjon, mestring, sorg, følelsesuttrykksformer
- Helse - og sykdomsforståelse

Kulturelle forskjeller

- Kulturforskjeller ligger ikke først og fremst i klesdrakt, matvaner, språkbruk, yrke eller byggeskikk
- Kulturforskjeller utgjør mer en skikker, regler og samfunnsstruktur
- Kulturforskjeller er primært ulikheter i holdninger, verdier og tenkemåter
- Kulturelle forskjeller kan f. eks dreie seg om ulik familiestruktur som slektens betydning, barneoppdragelse, måter å snakke på, måter å kommunisere på osv.

«Den som tier samtykker»

Sannhets- og forsonings kommisjonens rapport om samene, kvenene, og skogfinnene

- Hvilken betydning har rapporten for spesialisthelsetjenesten?
- Psykisk uhelse blant den samiske befolkningen kan knyttes til historiske traumer, og fornorskningssår
- Rapporten gir et tydelig bilde på at, menneskelige omkostninger av fornorskningen er alvorlig
- Temaer som tap, vold, overgrep, diskriminering, traumer, skam og mindreverd er gjennomgående i rapporten
- Velferdsstatens svik i Tysfjord
- Historie

Vakre Tysfjord, mine røtter, mitt hjem og der mitt hjerte er, uansett hvor jeg befinner meg i denne verden

